

Světlem, a to zejména tím západním, obchází strašidlo populismu. Není vyloučené, že se ve 21. století stane populismus tím, čím byl ve 20. století totalitarismus, tedy hlavním nebezpečím pro demokracii. A jelikož je demokracie založena na zastoupení, je krize zastupitelské demokracie, mezi jejíž hlavní symptomy populismus patří, krizí demokracie samotné.

Skutečnost, že existuje populismus *pravicový*, který označuje téměř vždy krajní pravici, populismus *levicový*, který často označuje krajní levici, populismus vládnoucích tříd a populismus tříd ovládaných (aplikujeme-li dělení Ernesta Laclaua), jako by svědčila pro to, že pojem populismu nemá koherentní obsah. Ti, kdo zastávají tento pohled, tvrdí, že populismus není ideologií typu liberalismu či socialismu, neboť tento pojem odkazuje, alespoň na první pohled, spíše k politickému stylu než k politickému obsahu, kdy Jacques Rancière mu nepřipisuje ani tento formální rozměr. Vodítkem k rozpoznání populismu je podle těchto názorů určitá rétorika a postoje. Naproti tomu lze ale argumentovat i ve prospěch toho, že koncept populismu má reálný a objektivní obsah, třebaže tento obsah může být vnitřně rozporný. Jednou z vlastností politických pojmů je ostatně kolísání jejich významu v závislosti na daném kontextu a historických okolnostech, vezměme si kupříkladu pojmy národa a demokracie. Předmětem obdobných sporů byl i pojem totalitarismu. Jakou validitu může mít termín, jenž odkazuje jak k univerzalizmem inspirovanému komunismu, tak k rasistickému nacismu? Marxisté vznášejí kritiku, že pojem totalitarismu umožňuje nejapné a skandální směšování. A přeci se v nedávné minulosti nejednou stalo, že politické směry, které mají k určitým otázkám radikálně odlišné postoje, se v některých stěžejních bodech prolínají.